

Olümpiaadijuhendi nimetus ja õppeaasta

Filosoofiaolümpiaad, 2026/27 õppeaasta

Olümpiaadi korraldav asutus

(TÜ teaduskool/Tallinna Ülikool/Taltech/seltsid/ühingud jne)

TÜ teaduskool

Üldosa, eesmärgid

(kellele ja milleks seda olümpiaadi korraldatakse)

Filosoofiaolümpiaadi missiooniks on arendada Eesti noorte mõtlemisoskusi.

Kes võivad osaleda

(vanuserühmad, klassid, sünniaasta)

Olümpiaad toimub ühes vanuserühmas. Olümpiaadil võivad osaleda kõigi põhikoolide ja gümnaasiumide ning kutseõppeasutuste õpilased, kes on sündinud 2007. aastal või hiljem.

Mitmes voorus toimub

(voorude loetelu, vanuseastmed, hindamise erisused)

Olümpiaad toimub kahes voorus: üle-Eestiliseks eelvooruks on ajapiiranguta kodune essee;

4-päevane lõppvoor toimub Tartus ja koosneb 2-päevasest koolitusest ning 2-päevasest, 4 ülesandega lõppvõistlusest.

Tulemuste avaldamine

Olümpiaadi lõppvooru kutsutud ja lõppvooru tulemused avalikustatakse vastavalt [andmekaitsetingimustele](#) TÜ teaduskooli [kodulehel](#).

Eelvoor

(üldinfo, hindamine, tulemuste avalikustamise kuupäev, apelleerimine, järgmisesse vooru kutsumise põhimõtted, märksõnad ja nende tähtaeg, abivahendid jne)

Olümpiaadil osalemiseks tuleb kirjutada filosoofiline essee mahuga maksimaalselt 1500 sõna. Mahu alampiiri ei ole, oodatud on ka filosoofiatunnis kirjutatud esseed. Teemade valik:

1. Aga tõde on selles: polist, kus kõige vähem ihkavad valitseda need, kes valitsema peavad, juhitakse paratamatult kõige paremini ja kõige vähemate mässudega.

(Platon, Politeia)

Soovituslik kirjandus

Platon, Politeia (katkend). - Akademia, nr 9, 1997, lk 1819-1828.

Ada Neschke-Hentschke, Poliitiline platonism ja loomuõiguse teooria. - Akademia, nr 9, 1997, lk 1843-1865.

Karl Popper, Avatud ühiskond ja selle vaenlased I. Tallinn: EKSA, 2010 (ptk 7-8).

2. Inimene, looduse teener ja tõlgendaja, teeb ja saab aru ainult nii palju, kui ta on looduse korrast teo või mõttega vaadelnud: rohkem ta ei tea ega suuda (F. Bacon, Novum Organum I)

Soovituslik kirjandus

Francis Bacon, Novum Organum (I raamat).

https://et.wikisource.org/wiki/Novum_Organum#

David Chalmers, Mis asi see on, mida nimetatakse teaduseks? Tartu: Ilmamaa, 1998 (ptk 2-3).

3. Kas me elame praegu valgustatud ajastul?

Soovituslik kirjandus

Immanuel Kant, Kostmine küsimusele: Mis on valgustus? – Akadeemia, 1990, nr 4, lk 801-811.

Michel Foucault, Mis on valgustus? – rmt Foucault, Teadmine, võim, subjekt. Tallinn: Varrak, 2011, lk 366-390.

Steven Pinker, Valgustusajastu tänapäeval. Tallinn: Vinkel 8 oü, 2021 (21-23 ptk).

4. Kas tehisarul peaks olema lubatud võistelda filosoofiaolümpiaadil?

Soovituslik kirjandus

Max Tegmark, Elu 3.0. Tallinn: Postimehe Kirjastus, 2020 (ptk 2, 8).

Yuval Noah Harari, Nexus. Tallinn: Postimehe Kirjastus, 2024 (ptk 9-11).

Jaan Aru, Aju vabadus. Tallinn: Argo, 2026 (ptk 4-6).

Soovitusliku kirjandust võib, aga ei pea kasutama essee kirjutamisel. Lubatud on kasutada muid filosoofilisi allikaid. Tehisaru rakendusi on lubatud kasutada üksnes nõuandvas rollis. Lõppvoorus tehisaru rakendusi kasutada ei saa.

Hindamisel lähtutakse viiest kriteeriumist:

1) **Vastavus teemale.** Kui hästi on autor mõistnud, milliste küsimuste käsitlemine on teemast tulenevalt vajalik? Mil määral kasutab autor asjakohaseid materjale ning sobivaid näiteid. Kas esineb kõrvalekaldumisi teemast?

2) **Teema filosoofilise mõistmine.** Mil määral näitab autor teadmisi asjakohastest filosoofiaprobleemidest? Kui hästi mõistab autor filosoofilisi argumente ja mõisteid?

3) **Argumentatsiooni veenmisjõud.** Kui veenvalt ja teravalt areneb essee autori argumentatsioon? Kas autori positsioonid on selgelt väljendatud?

4) **Essee sisemine kooskõla.** Kas autor arendab oma argumentatsiooni nii, et selle erinevad astmed on omavahel kooskõlas?

5) **Originaalsus.** Kui originaalne on autori mõttekäik?

Kui mitu õpilast koguvad võrdse arvu punkte, siis otsustab edasipääsu kõrgem skoor argumentatsiooni veenmisjõu kategoorias.

PÕHIKOOL/GÜMNAASIUM koos

Võistlustööde esitamine: on avatud kuni **08.02.2027 kell 12:00** teaduskooli filosoofiaolümpiaadi alamlehel.

Lahendamise kestus:

Lahendamise keel: eesti, vene, inglise

Toimub (digi või paber): esseed esitada töödeldavate failidena (doc, docx, rtf või odf)

Koodid: tööd kodeeritakse žürii jaoks

Lõppvooru kutsutute arv: 10

Kontakt: leoluks@hot.ee

Lõppvoor

(üldinfo, registreerimine, toimumiskuupäev, kellaaeg, kes korraldab, kuidas toimub (Moodle või paber), keel, hindamine, tulemuste avalikustamise kuupäev, apelleerimine, märksõnad ja nende tähtaeg, abivahendid jne)

PÕHIKOOOL/GÜMNAASIUM koos

Registreerimine: on avatud **04.-18.03.2027 kell 12:00**. Lõppvooru kutsutud õpilastele saadetakse registreerimiskutse epostile

Toimumise kuupäevad: **25.-28.03 2027**

Alguse kellaaeg: **25.03 kell 12:00**

Lahendamise keel: inglise ja eesti

Toimub (digi/paber/koht (aadress)): Tartus. Esseevoor toimub arvutis, testivoorud paberil, väitlusvoor suuliselt

Koodid: esseevooru tööd kodeeritakse

Vanuserühmad: ühes vanuserühmas

Lisainfo: 25-26.03 toimuvad loengud ja seminarid valmistamaks tulevasi võitjaid ette rahvusvaheliseks olümpiaadiks. 27.03 toimuvad lõppvooru 1. ja 2. ülesanne.

1. *ülesanne* on 4-tunnine ingliskeelne essee (samasugune ülesanne on ka rahvusvahelisel olümpiaadil).

2. *ülesanne* on test loogikast. Kontrollitakse järeldamise, varjatud eelduse leidmise, väidete samasuse kindlakstegemise ning väidete eitamise oskust. (vt **Meos**, I, Loogika.

Argumentatsioon. Mõtlemiskultuur, Tallinn 2003: Otsustus (28-44, e-raamatus 26-41), Otsustuste eitamine (45-52, e-raamatus 42-49), Predikaatloogika järeldused (70-79; e-raamatus 67-84) e-raamatu link:

https://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Loogika.pdf; või **Grauberg**, E. Loogika, keel ja mõtlemine, Tallinn 1996; või **Vuks**, G. Traditsiooniline formaalne loogika. Tartu 1999 või **Kasak**, E. Loogika alused, Tartu 2014 (lk 59-237, eriti varjatud eelduse leidmist puudutavad ülesanded lk 216-2018, 228-229, 234-237). Loogikasümbolite valdamist ei nõuta.

28.03 toimuvad lõppvooru 3. ja 4. ülesanne.

3. *ülesanne* on paarikaupa väitlemine ühe filosoofiaprobleemi üle. Kõik paarid väitlevad sama probleemi üle; iga paar saab loosiga positsiooni, mida tuleb kaitsta (jaataja või eitaja). Väitluses hinnatakse argumentide/vastuargumentide veenvust, mõistelist selgust ja väljendusoskust. Eelmiste aastate teemade näiteid: parem on olla ise eeskuju kui eeskuju järgida; kõigil kultuuridel peaksid olema samad moraalinormid.

4. *ülesanne* on valikvastustega test filosoofia põhimõistete- ja teooriate kohta. Küsimused koostatakse Indrek Meose õpikus „Filosoofia põhiprobleemid“ (Tallinn 1998, võrgus: http://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Filos_pohiprobleemid.pdf) käsitletud teemade põhjal, filosoofiaterminite tundmist kontrollitakse Indrek Meose „Filosoofia sõnaraamatus“ (Koolibri, 2002, võrgus http://www.indrekmeos.xyz/e_raamat/Meos_I_Filosofiasraamat.pdf) sisalduvas mahus.

Hindamine: 1. ülesande eest on võimalik saada 50 punkti, ülejäänute eest a 10 punkti.

Võrdsete punktide korral otsustab 1. ülesande kõrgem hinne.

Rahvusvaheline olümpiaad

(üldinfo, võistkonnavalik, toimumiskoht, aeg, osalejate arv, muu info, iga olümpiaad märkida eraldi)

Olümpiaadi nimetus: International Philosophy Olympiad

Toimumisaeg: 13-16.05 2027

Toimumise koht (riik ja linn): Kasahstan, Astana

Veebileht: info lisatakse [teaduskooli kodulehele](#)

Võistkonna suurus: 2 õpilast ja 2 õpetajat

Lisainfo:

Žüriiliikmed ja kontakt

(nimi, töökoht, amet, kontaktandmed)

Žürii esimees:

Nimi	Töökoht	e-post	Telefon
Leo Luks	Eesti Maaülikooli õppejõud	leoluks@hotmail.ee	55914502

Liikmed:

Nimi	Töökoht
Heidy Meriste	Tartu Ülikooli õppejõud
Margus Vihalem	Tallinna Ülikooli õppejõud
Aive Pevkur	Taltech'i õppejõud
Mats Volberg	Tartu Ülikooli õppejõud
Märt Pöder	Vabakutseline

Muu info

Lõppvooru kutsutud õpilastele on võistluse toimumise ajal tasuta toitlustus. Majutus on tagatud õpilastele, kes õpivad toimumiskohast erinevas piirkonna koolis. Lõppvoorul õpilasi saatva täiskasvanu komanderingukulud katab lähetaja.

Olümpiaaditööd arhiveeritakse õppeaasta lõpuni.

Vene õppekeele koolide õpilased võivad kirjutada eelvooru essee vene keeles, kuid tuleb silmas pidada, et lõppvooru pääsemise korral tuleb eesti keeles väidelda. Lubatud on ka eelvooru essee kirjutamine inglise keeles.

Tähtajaliselt esitatud apellatsioonide menetleb ainealane žürii. Pärast apelleerimistähtaaja möödumist laekunud kaebuste ja pretensioonide käsitlemise õigus ja kord antakse üle TÜ teaduskoolile (teaduskool@ut.ee), kellel on õigus otsustada kaebuse menetlusse võtmine või tagasilükkamine erandkorras, tuginedes esitatud põhjendustele.

LISAD

(kirjandus, kitsam teema jne)

Abistavad metoodilised vahendid:

Filosoofilise kirjutamise tehnikate kohta vt <http://filosoofiakirjutamine.weebly.com/>;

Tiiu Hallap, *Mõned mõtted filosoofiaessee kirjutamisest*:

<https://filosoofiakirjutamine.weebly.com/kirjandus-lisalugemiseks.html>

Indrek Lõbus, Filosoofilise essee kirjutamisest:

https://www.youtube.com/watch?v=_k2XKfh6yag

Argumenteerimise kohta vt Tiiu Hallap, Argumenteerimisoskus:

https://www.teaduskool.ut.ee/sites/default/files/teaduskool/olympiaad/eesti/fio_2018_19_a_rgumenteerimisoskus.pdf

Filosoofilise väitluse kohta vt näidisväitlust olümpiaadiformaadis:

<https://www.youtube.com/watch?v=diRQYhWaZ10>